

Tisková zpráva

Důvěra v evropské a mezinárodní instituce – duben 2019

- Evropské unii v současné době důvěřuje více než polovina (52 %) českých občanů a 44 % jí nedůvěřuje.
- Více než třetina oslovených důvěřuje Evropskému parlamentu (36 %) a Evropské komisi (35 %), necelá polovina dotázaných jim nedůvěřuje (Evropskému parlamentu 48 % a Evropské komisi 45 %).
- Nejméně pak lidé důvěřují předsedovi Evropské rady, tzv. evropskému prezidentovi a vysoké představitelce Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku, tzv. ministryni zahraničí EU. Je ovšem nutné podotknout, že v případě těchto funkcí v rámci EU je vysoký podíl lidí, kteří tyto představitele vůbec neznají nebo svoji důvěru či nedůvěru k nim neumějí posoudit.
- OSN vyjadřují důvěru více než tři pětiny respondentů (63 %) a 27 % dotázaných OSN nedůvěřuje. Důvěru NATO vyjadřuje srovnatelný podíl respondentů (61 %), ale podíl těch, kteří k NATO pociťují nedůvěru, je o něco málo vyšší (31 %).

Zpracovala:
Eva Medzihorská
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 585; e-mail: eva.medzihorska@soc.cas.cz

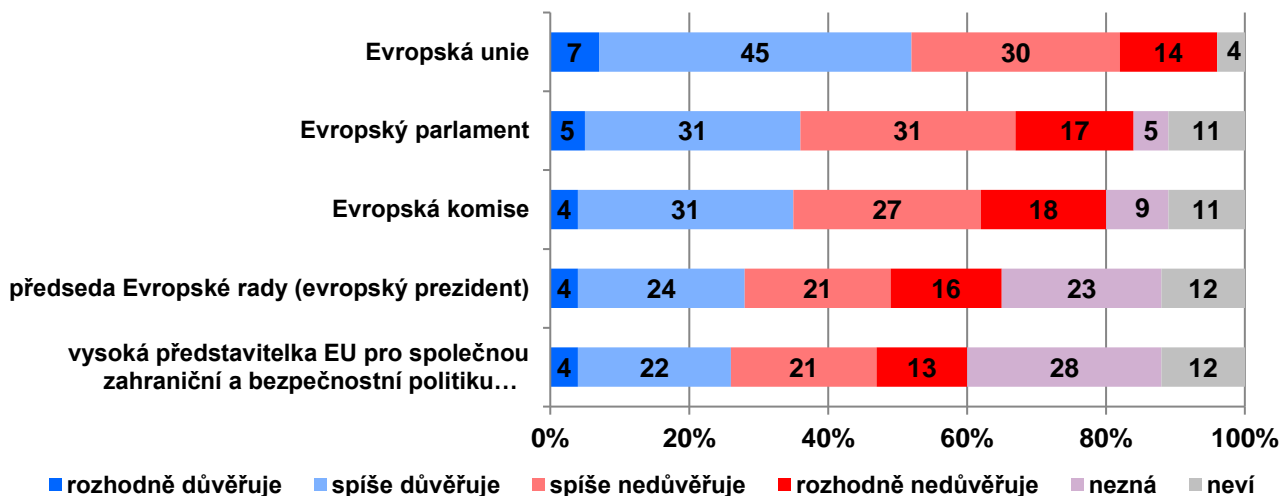
V rámci dubnového šetření pokládalo CVVM sadu otázek týkající se důvěry občanů mezinárodními organizacím a institucím Evropské unie. Konkrétně občané vyjadřovali míru své důvěry k Severoatlantické alianci (NATO), Organizaci spojených národů (OSN) a Evropské unii (EU). Z institucí Evropské unie pak hodnotili, nakolik důvěřují Evropské komisi, Evropskému parlamentu, předsedovi Evropské rady (tzv. evropskému prezidentovi) a vysoké představitelce EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku (tzv. ministryni zahraničí EU).

V současné době více než polovina (52 %) českých občanů důvěřuje Evropské unii, konkrétně 7 % jí důvěřuje „rozhodně“ a 45 % „spíše“, a 44 % jí nedůvěřuje, v tom 30 % „spíše“ a 14 % „rozhodně“. V případě institucí, které pod Evropskou unii spadají, již ovšem významněji převládá nedůvěra nad důvěrou. Z grafu 1 vidíme, že více než třetina dotázaných důvěřuje Evropskému parlamentu (36 %) a Evropské komisi (35 %), oproti přibližně polovině oslovených, která jim nedůvěřuje (48 % občanů nemá důvěru k Evropskému parlamentu a 45 % k Evropské komisi). Zároveň v otázkách na důvěru těmto institucím nemá více než desetina (11 %) dotázaných jasný názor a volí odpověď „nevím“. Úplnou neznalost těchto institucí pak v případě Evropského parlamentu přiznalo 5 % dotázaných a v případě Evropské komise 9 %.

Nejméně lidé důvěřují předsedovi Evropské rady, tzv. evropskému prezidentovi a vysoké představitelce EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, tzv. ministryni zahraničí EU. Důvěru jim vyjadřují necelé tři desetiny českých občanů (evropskému prezidentovi důvěřuje 28 % a ministryni zahraničí EU 26 % respondentů), podíl těch, kteří jim nedůvěřují, se pohybuje mírně nad hranici jedné třetiny dotázaných, konkrétně nedůvěru evropskému prezidentovi vyjádřilo 37 % dotázaných a ministryni zahraničí nedůvěřuje 34 % oslovených.

Podobně jako v případě Evropského parlamentu či Evropské komise, je i v případě funkcí evropského prezidenta a ministryně zahraničí EU vysoký podíl lidí, kteří na tuto věc nemají jasný názor a volí odpověď „nevím“ (konkrétně 12 % dotázaných). Je ovšem také nutné podotknout, že v případě těchto funkcí se v české veřejnosti vyskytuje vysoký podíl těch, kteří tyto představitele vůbec neznají, což může ovlivnit celkové hodnocení jejich (ne)důvěry. Konkrétně více než pětina (28 %) dotázaných uvedla, že „nezná“ ministryni zahraničí EU, v případě evropského prezidenta zvolilo tuto možnost 23 % dotázaných.

Graf 1: Důvěra institucím EU¹

Pozn.: Položky v grafu jsou seřazeny podle součtu odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30. 3. – 10. 4. 2019, 1052 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z časového srovnání (viz tabulku 1) je zřejmé, že důvěra v samotnou instituci EU i její orgány se oproti předchozímu šetření z dubna 2018 statisticky významně nezměnila. Současné výsledky se svými hodnotami kromě dubna 2018 nejvíce blíží názorovému rozložení i z dubna 2010, 2011, 2014 a 2015, a je u všech sledovaných institucí významně lepší než bylo v dubnu 2016.

Tabulka 1: Důvěra institucím EU (časové srovnání v %)

rok měsíc	03 XI	04 III	04 V	04 XI	05 II	06 IX	07 II	08 II	09 II	10 IV	11 IV	12 IV	13 IV	14 IV	15 IV	16 IV	17 IV	18 IV	19 IV
Evropská unie	57	57	64	55	56	58	50	55	60	55	52	40	45	49	52	37	48	50	52
Evropský parlament	42	-	49	44	-	-	-	-	44	39	34	30	30	36	36	27	32	37	36
Evropská komise	39	-	46	41	-	-	-	-	40	38	34	28	30	34	35	26	31	35	35
Evropský prezident	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27	22	25	29	28	22	26	29	28
Ministryně zahraničí EU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	29	21	24	27	29	20	23	28	26

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

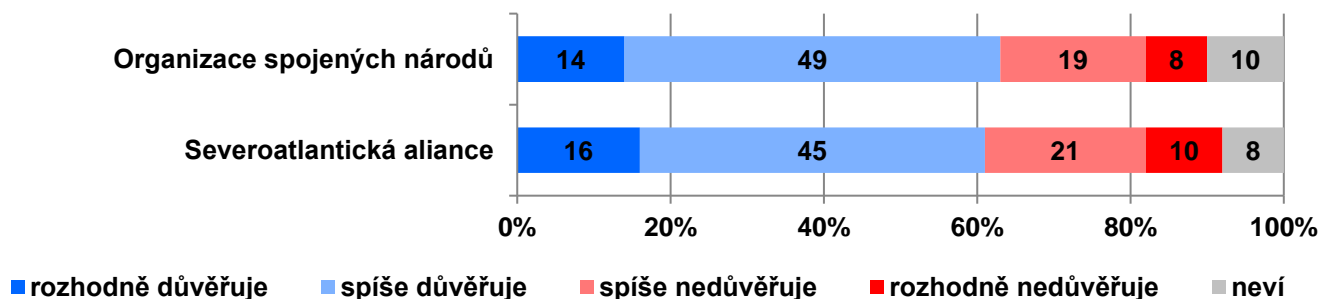
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

V grafu 2 můžeme vidět, že důvěru OSN a NATO vyjadřuje přibližně stejný podíl (více než tři pětiny) českých občanů. OSN důvěřuje 63 % dotázaných, v tom 14 % „rozhodně“ a 49 % „spíše“, a opačný názor uvedla více než pětina (27 %) oslovených (19 % jí nedůvěřuje „spíše“ a 8 % „rozhodně“). Důvěru NATO vyjádřily také více než tři pětiny (61 %) respondentů, když „rozhodně“ mu důvěřuje 16 % občanů a „spíše“ 45 %, oproti méně než třetině (31 %), která k NATO pociťuje nedůvěru, v tom 21 % nedůvěřuje „spíše“ a 10 % „rozhodně“. U obou organizací tedy u české

¹ Znění otázky: „Řekněte mi, prosím, důvěřujete: a) Evropské unii, b) Evropské komisi, c) Evropskému parlamentu, d) předsedovi Evropské rady, takzvanému evropskému prezidentovi, e) představitelce EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (ministryně zahraničí EU)?“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje, nezná.

veřejnosti převažuje důvěra nad nedůvěrou. Zároveň přibližně desetina dotázaných nemá jasně vyhraněný názor a volí odpověď „nevím“ (OSN neví = 10 %; NATO neví = 8 %).

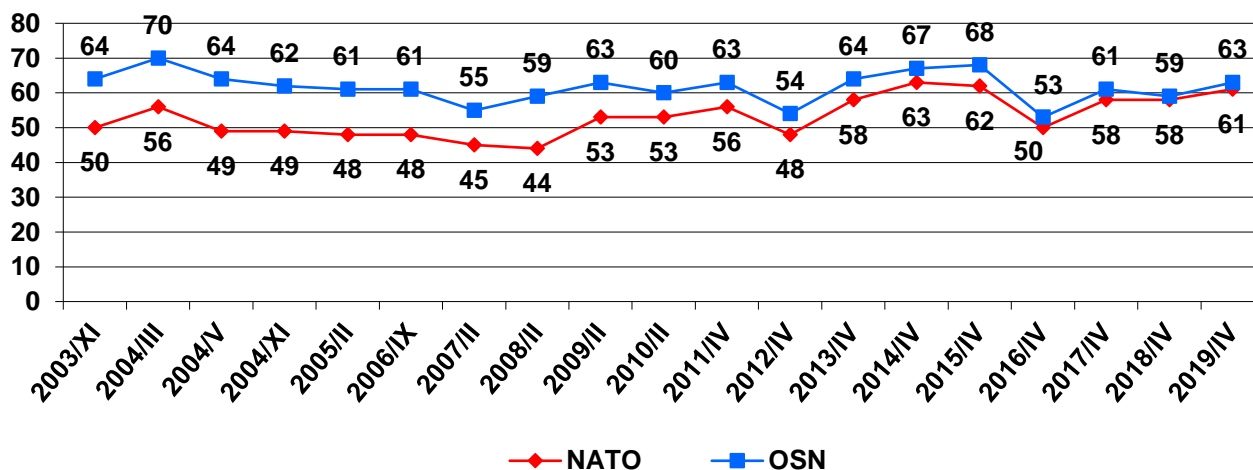
Graf 2: Důvěra OSN a NATO²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30. 3. – 10. 4. 2019, 1052 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud se podíváme na vývoj důvěry v tyto instituce v čase (viz graf 3), vidíme, že oproti předchozímu šetření z dubna 2018 došlo k mírnému nárůstu (o 4 procentní body) důvěry k OSN. Aktuální výsledky se nejvíce blíží výsledkům z roku 2013 a 2017. Důvěra k OSN se dlouhodobě pohybuje na úrovni tří pětín nebo mírně nad touto hodnotou, hůře byla tato organizace vnímána pouze v letech 2007, 2012 a 2016, naopak lepší hodnocení jsme zaznamenali v březnu 2004 a v dubnu 2014 a 2015. Důvěra českých občanů k NATO se v období od května 2004 do března 2008 pohybovala mírně pod úrovní poloviny důvěřujících, v letech 2009 až 2011 pak mírně nad úrovní jedné poloviny a po přechodném propadu z dubna 2012 (na 48 %) vzrostla v letech 2014 až 2019 na své dosavadní maximum pohybující se nad hranicí tří pětín důvěřujících, výjimku představuje pouze rok 2016, kdy došlo k přechodnému propadu zpět na úroveň poloviny důvěřujících.

Graf 3: Důvěra OSN a NATO - časové srovnání v %

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

² Znění otázky: „Důvěřujete či nedůvěřujete: b) Severoatlantické alianci (NATO), c) Organizaci spojených národů (OSN)?“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

Důvěra české veřejnosti OSN, NATO a EU je silně provázaná, pokud lidé důvěřují Evropské unii, důvěřují ve většině případů i OSN a NATO a naopak. Důvěra k Evropské unii jako celku také silně koreluje s důvěrou ve všechny sledované instituce EU.

Pokud se podíváme na sociodemografické charakteristiky dotázaných, zjistíme, že důvěra v evropské a mezinárodní organizace stoupá s dosaženým vzděláním respondenta. Důvěru v tyto instituce rovněž častěji pocítují lidé deklarující dobrou životní úroveň, lidé deklarující špatnou životní úroveň těmto institucím naopak významně více nedůvěřují. Z hlediska věku větší důvěru vyjadřují dotázaní do 44 let, především pak ve věkové kategorii 20-29 let. Většině institucí více nedůvěřují muži, zatímco ženy častěji volí odpověď „nevím“.

Z hlediska politické orientace občanů vyjadřují výrazně vyšší důvěru evropským a mezinárodním organizacím dotázaní, kteří se na pravolevé škále politické orientace zařazují k pravému středu či pravici. Naopak významně více nedůvěřují EU a jejím institucím lidé hlásící se k levici a potenciální voliči SPD a KSČM.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost v 19-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>30. 3. – 10. 4. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1052</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>214</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.65, PM.162</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm190430</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. dubna 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Eva Medzihorská</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".